

Sygn. akt I C 472/18

Dnia 28 listopada 2018r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Grażyna Poręba

Protokolant: sekr. sąd. Urszula Bodziony - Mróz

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2018r. w Nowym Sączu

na rozprawie sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko T. Z.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda (...) S.A. w W. na rzecz pozwanej T. Z. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych) brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Z:

1) (...)

2) (...)

Dnia 28 listopada 2018r.

Sędzia:

Sygn. akt I C 472/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 listopada 2018r.

Powód (...) S.A. w W. w pozwie z dnia 13 lutego 2018r. domagał się zasądzenia od pozwanej T. Z. kwoty 1.780,95 zł. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu podał, że strony w dniu 28 sierpnia 2014r. zawarły umowę pożyczki nr (...), na mocy której pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty 5.890,59 zł., dokonała jednakże wpłat w łącznej kwocie 4.015 zł. w związku z powyższym 4.10.2016r. powód poinformował pozwaną o przekazaniu sprawy do windykacji a w dniu 30.12.2016r. wezwał ją do dobrowolnej spłaty zadłużenia.

Na dochodzoną pozwem kwotę składają się kapitał w kwocie 1.307,13 zł., opłata za obsługę pożyczki w domu w kwocie 473,82 zł.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Podniosła, iż została namówiona do wzięcia pożyczki, w tym czasie się leczyła i nie była świadoma tego co robi, teraz dowiedziała

się, że musi zapłacić 1.500 zł. za to, że ktoś z firmy powoda przyszedł do domu, nie miała siły żeby odmówić i nie wiedziała ile będzie musiała oddać z tytułu pożyczki.

W sprzeciwie złożonym przez pełnomocnika z urzędu pozwanej został podniesiony zarzut nieważności umowy z powodu braku świadomości pozwanej w podejmowaniu decyzji i wyrażeniu woli w trakcie zawierania umowy (art. 82 k.c.). Pozwana została zmanipulowana przez doradcę klienta, podpisała wysoce niekorzystną dla siebie umowę zobowiązując się m.in. do zapłaty kwoty 1.542 zł. opłaty za obsługę pożyczki w domu, chcąc zdobyć pieniądze na alkohol. W latach 2013-2015r. pozwana była w zaawansowanym stadium choroby alkoholowej, nie miała rozeznania co do swoich działań i nie zdawała sobie sprawy co do ich skutków. Pomimo tego doradca zaproponował jej taką wersję pożyczki, która nakładała na nią obowiązek zapłaty dodatkowych kosztów przekraczających 50 % kwoty udzielonej pożyczki. Obecnie pozwana pozostaje w leczeniu i pod wzmożoną opieką dzieci, kontakt z nią nadal pozostaje utrudniony.

W odpowiedzi na sprzeciw powód w piśmie z dnia 27 czerwca 2018r. wskazał, iż choroba psychiczna i inne zaburzenia psychiczne mogą mieć wpływ na ważność czynności prawnej jednakże same w sobie nie przesądzają o braku zdolności do czynności prawnej. Pozwana nie przedłożyła dowodów na brak świadomego i swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli w momencie zawierania umowy, ponadto przez długi czas regulowała swoje zobowiązanie co świadczy o rozeznaniu co do obowiązków wynikających z zawarcia umowy pożyczki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 sierpnia 2014r. (...) S.A. w W. i T. Z. zawarli umowę pożyczki na okres 60 tygodni, kwota pożyczki wynosiła 3.000 zł. Z zapisów umowy wynika, iż całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta to kwota 4.209,39 zł., łączne zobowiązanie do spłaty to kwota 5.890,59 zł. Umowa przewidywała zapłatę kosztu ubezpieczenia 480 zł., opłaty przygotowawczej 348 zł., dodatkowej opłaty przygotowawczej 139,20 zł., odsetek 381,39 zł., opłaty za obsługę pożyczki w domu 1.542 zł. Całkowity koszt pożyczki został określony na kwotę 1.209,39 zł. Raty wyniosły po 98,18 zł., ostanía 97,97 zł.

Pismem z 4.10.2016r. poinformowano pozwaną o przekazaniu sprawy do windykacji w związku z zaległością w kwocie 1.780,95 zł. (kapitał 1.307,13 zł., obsługa w domu 473,82 zł.). Pismem z 30.12.2016r. wezwano pozwaną do zapłaty powyższej kwoty.

Pozwana spłacił kwotę 4.015 zł., która została rozliczona w następujący sposób: 2.660,07 zł. – kapitał (określony jako kwota brutto pożyczki), 286,75 zł. – odsetki umowne, 1068,18 zł. – opłata za obsługę pożyczki w domu. Z uwagi na zmniejszenie stopy procentowej w trakcie trwania umowy odsetki umowne przewidziane w ustawie na kwotę 381,39 zł. uległy zmniejszeniu do kwoty 286,75 zł.

/dowód: umowa, informacja i wezwanie k. 7-10, okoliczności bezsporne - uzasadnienie pozwu k. 3 k/

T. Z. począwszy od 28 kwietnia 2016r. wielokrotnie przebywała w szpitalu , była leczona na szereg chorób a od 2017r. przebywała na oddziale leczenia uzależnień w związku z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych i zachowań spowodowanych użyciem alkoholu. Problemy zdrowotne miała od co najmniej od 2012r., w okresie zawierania umowy pożyczki w bardzo poważnym stopniu nadużywała alkoholu, nie leczyła się w tym czasie psychiatrycznie i odwykowo.

Pozwana mieszka z mężem i jednym z synów, wszyscy mają problem alkoholowy, mąż od 2002r., z rodziną mają kontakt pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy (...) komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Znana im była sytuacja, iż pozwana i jej mąż zaciągali pożyczki, które, jak i swoje świadczenia rentowe głównie przeznaczali na alkohol i papierosy. Pozwana nie chciała korzystać z pomocy pozostałych dzieci, bywała agresywna, wyrzucała ich z domu gdy ci wykazywali jakieś zainteresowanie. W 2014r. sytuacja związana z alkoholizmem zaostrzyła się, kontakt z pozwaną był trudny, była często pod wpływem alkoholu, w końcu pomimo zachowania rodziców dwoje z dzieci – świadkowie B. P. (1) i A. Z. (1) zdecydowali o objęciu pozwanej opieką. Świadkowie pomagają i robili to wcześniej w

splacie różnego rodzaju długów, rachunków. W domu pozwanej dochodziło do awantur nietrzeźwych domowników, była wzywana policja.

/dowód: dokumentacja lekarska k.25-43, 111-122, informacja PP w Nawojowej k. 102, zeznania świadków M. bochenek, B. P. i A. Z. k. 132-133 /

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów przedłożonych przez powoda, dokumentacji lekarskiej i zeznań świadków. Materiał dowodowy stanowią dokumenty, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana. Z dokumentacji lekarskiej wynika, że pozwana cierpi na szereg chorób, jest osobą uzależnioną od alkoholu niemniej dokumentacja ta potwierdza leczenie z powodu tej choroby od 2016r. W ocenie sądu nie ma podstaw do kwestionowania prawdziwości zeznań świadków, iż alkoholizm pozwanej miał miejsce już wcześniej, mogą na to wskazywać inne zdiagnozowane co najmniej w 2016r. choroby a ponadto należy zaznaczyć, iż jak wynika z zeznań świadków pozwana odmawiała leczenia. Brak jest jednak dowodów na poparcie zarzutu nieważności umowy z powodu braku świadomości powzięcia decyzji i wyrażenia woli przez pozwaną. Niewątpliwie istotnym dowodem dla ustalenia powyższej okoliczności może być dokumentacja lekarska oraz wydana na jej podstawie opinia biegłego lekarza a nie wyłącznie subiektywne oceny i wrażenia członków rodziny lub innych osób. Podkreślenia także wymaga, iż przedłożona opinia psychologiczna po pierwsze została sporządzona w 2018r. a po wtóre nie wiadomo do jakich celów, czy jest to wyłącznie opinia prywatna, czy też wydana w ramach jakiegoś postępowania i na czyje zlecenie.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie odnosząc się do pierwszego zarzutu pozwanej o nieważności umowy z powodu wady oświadczenia woli – art. 82 k.c. należy stwierdzić, iż jest on chybiony a pozwana nie wykazała okoliczności świadczących o braku świadomości powzięcia decyzji i wyrażenia woli z powodu choroby psychicznej lub innych zakłóceń czynności psychicznych w czasie zawierania umowy pożyczki, o czym była mowa wyżej.

Bezspornym w sprawie jest, iż pozwana w wyniku zawartej umowy pożyczki otrzymała od wierzyciela kwotę 3.000 zł. i spłaciła kwotę 4.015 zł. Dodatkowe koszty związane z udzieleniem pożyczki to łącznie kwota 2.509,20 zł. (dwie opłaty przygotowawcze, koszt ubezpieczenia i obsługi pożyczki w domu) nadto odsetki umowne w kwocie 286,75 zł.

Umowa pożyczki została zawarta z konsumentem w dniu 28 sierpnia 2014r. W dacie zawierania umowy obowiązywały przepisy ustawy o kredycie konsumenckim z 22 maja 2011r. sprzed zmian dokonanych ustawą z 5 sierpnia 2015r., która z dniem 11 marca 2016r. wprowadziła przepis art. 36a ustawy przewidujący sposób obliczenia maksymalnej wysokości poza odsetkowych kosztów kredytu, obliczanych według podanego przez ustawodawcę wzoru odnoszącego się do całkowitej kwoty kredytu, okresu spłaty wyrażonej w dniach i liczby dni w roku.

Nie pozbawia to jednak sądu prawa do oceny postanowień konkretnej umowy pod względem jej zgodności z art. 385¹ k.c. zwłaszcza, iż pośrednio kwestia ta jest podnoszona przez pozwaną, wyraźnie bowiem akcentowany jest fakt, iż zawarto umowę na niekorzystnych warunkach z powodu przyjęcia obowiązku zapłaty kosztów związanych z obsługą pożyczki w domu.

Stanowczo należy stwierdzić, iż takie nie negocjowane, jednostronnie ukształtowane postanowienia stosunku prawnego, w których poza odsetkowe koszty udzielenia pożyczki są zbliżone do samej kwoty pożyczki stanowią klauzule abuzywne, naruszające zasady współzycia społecznego i dobre obyczaje. W ocenie sądu określenie kwoty kosztów poza odsetkowych na poziomie prawie 84 % wartości pożyczki zdecydowanie odbiega od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Za poza odsetkowe koszty należy bowiem uznać dwie opłaty przygotowawcze, koszty ubezpieczenia i obsługi pożyczki w domu we wskazanej wyżej kwocie 2.509,20 zł. W ocenie sądu wprowadzanie przez pożyczkodawców szeregu dodatkowych opłat – jak koszty zabezpieczenia, opłaty za usługę w domu, dodatkową opłatę przygotowawczą, w kontekście nie wykazania, że udzielający pożyczkę faktycznie je poniósł, stanowią dodatkowe ponad maksymalną stopę, oprocentowanie tego typu pożyczek, co w ocenie sądu stanowi obejście przepisu o odsetkach maksymalnych. Zwrócenia uwagi wymaga i to, że dla osoby starszej postanowienia umowy określające jaka tak naprawdę jest wysokość łącznej dodatkowej kwoty z tytułu udzielenia kapitału w kwocie 3.000 zł. mogły być

nieczytelne. I tak na przykład umowa posługuje się dwoma równoznacznymi pojęciami całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta i łączne zobowiązanie do spłaty ale już przyporządkowuje im różne kwoty. Logicznym jest, iż skoro sam pożyczkodawca uwypukla pierwszą część treści umowy gdzie znajdują się informacje i kwoty to na tę właśnie część zwraca uwagę konsument nie dokonując weryfikacji w dalszej części umowy. Zgodnie z treścią art. 5 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim umowa powinna określać całkowitą kwotę do zapłaty stanowiącą sumę całkowitej kwoty kredytu i całkowitego kosztu kredytu (czyli wszelkich kosztów, które powinien ponieść konsument w związku z umową o kredyt w tym także usług dodatkowych). Tymczasem przedmiotowa umowa wprowadza konsumenta w błąd określając całkowitą kwotę do zapłaty na sumę 4.209,39 zł. (kapitał, odsetki, koszt ubezpieczenia i jedna z opłat) gdy rzeczywiście do tej kwoty doliczane są dodatkowe koszty (dodatkowa opłata i obsługa w domu).

Rację ma oczywiście powód powołując się na swobodę umów oraz zaakceptowanie warunków umowy przez pozwaną pomija jednak, iż w świetle art. 353¹ k.c. zasada ta nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega ograniczeniom m.in. w tym sensie, że umowa nie może sprzeciwiać się zasadom współżycia społecznego. Tymczasem wskazane postanowienia umowy są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami bowiem określone przez powoda koszty nie mają żadnego faktycznego uzasadnienia i powiązania ekonomicznego z poniesionymi kosztami pożyczki a ponadto wprowadzają konsumenta w błąd.

Podmiot udzielający pożyczek nie może zupełnie dowolnie kształtować praw przy zastosowaniu gotowego wzorca umowy. W szczególności w ocenie sądu koszty dodatkowe takie jak koszt ubezpieczenia i opłata za obsługę pożyczki w domu, pomijając fakt, iż nie wykazano zostało, że rzeczywiście takie koszty pożyczkodawca poniósł to przede wszystkim służą one ukryciu faktu pobierania odsetek wyższych niż maksymalne.

W tym kontekście przyjmując, iż pożyczkodawca miał prawo do pobrania opłat przygotowawczych (nawet dodatkowej, choć i w tym wypadku nie wykazano zasadności wprowadzania do umowy pojęcia dodatkowej opłaty), odsetek i kapitału to suma całego zobowiązania pozwanej wynosi 3.773,95 zł. co oznacza, iż należność z tytułu umowy pożyczki została w całości zrealizowana przez pozwaną.

Wobec powyższego skoro pozwana spłaciła już kwotę 4.015 zł. powództwo podlega oddaleniu.

Odnosnie kosztów procesu sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu na podstawie § 8 pkt 3, § 4 pkt 3 rozporządzenia w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Sędzia

ZARZĄDZENIE

1/ (...)

2/ (...)

3/ (...)

(...)

Sędzia.